

Dosarul nr. 2ra-114/23
2-21077720-01-2ra-25012023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. A. Sandu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

DECIZIE

20 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Aliona Donos

Diana Stănilă

Oxana Parfeni

examinând recursul declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Ostalep împotriva lui Valeriu Pașa cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, constatarea caracterului fals al informațiilor defăimătoare, obligarea dezmințirii informațiilor calomnioase, exprimarea scuzelor, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Valeriu Pașa, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, casată hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și adoptată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 19 mai 2021, Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Vitalie Caldîba, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valeriu Pașa cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, constatarea caracterului fals al informațiilor defăimătoare, obligarea dezmințirii informațiilor calomnioase, exprimarea scuzelor, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată (f. d. 4-6).

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Vitalie Caldîba, a indicat că Valeriu Pașa, la emisiunea televizată „Ora Expertizei” din 05 aprilie 2021 (ora 21:44 – la 1 h 29 min), postată ulterior și pe rețeaua de socializare Facebook, <https://www.facebook.com/Oraexpertizei/videos/20895117232755>, referindu-se la cazul ex-judecătorului ucrainean Nicolae Ceaus, a răspândit mesaje verbale care au un caracter mincinos, însoțite de aluzii calomnioase cu privire la implicarea în răpirea ex-judecătorului Nicolae Ceaus a unor structuri subordonate oligarhului Vladimir Plahotniuc, printre care și firma

„Argus”, care ar aparține formal persoanei interpușe Valeriu Ostalep, prin ce i-a adus atingeri vieții private, i-a lezat onoarea, demnitatea și reputația profesională.

A accentuat că mesajele verbale, și anume: „... apropo, paza acestui Ceaus a fost asigurată de fosta firmă a lui Plahotniuc, adică „Argus”, care s-a denumit peste noapte și a devenit formal pe hârtie firma domnului Ostalep..., el se laudă la voi în studiou, la un moment dat, că el a venit cu această idee genială de reorganizare a firmei..., de fapt, e preluare formală, ... deci evident că ei sunt interpuși și tot continuă să fie condusă de persoane, precum Zubic, Damir și alții ... și ajungem lejer la domnul Damir și lucrurile se leagă”, difuzate din cadrul emisiunii „Ora Expertizei” și postării lor pe rețeaua de socializare Facebook, sunt mincinoase și lipsite de substrat factologic suficient, au fost răspândite atât public cât și online, fără a-i oferi dreptul legal la replică, au dus la defăimarea lui, lezându-i onoarea, demnitatea și reputația profesională.

A considerat că Valeriu Pașa premeditat și cu bună-știință a răspândit în public atât informații neveridice, cât și fapte și relatări false însoțite de aluzii calomnioase cu privire la implicarea în răpirea ex-judecătorului Ceaus a unor structuri subordonate oligarhului Plahotniuc, printre care și firma „Argus” care ar aparține formal persoanei interpușe Valeriu Ostalep, ceea ce este fals, lipsit de substrat factologic suficient și demonstrează caracterul lor mincinos și defăimător – acțiuni ilegale care, în consecință, au făcut ca dânsul să fie condamnat moral atât de opinia publică, cât și de unii indivizi în particular.

A remarcat că daunele morale provocate sunt considerabile, circumstanțe care îl îndreptățesc să solicite nu doar dezmințirea publică a informațiilor defăimătoare și exprimarea scuzelor, dar și repararea prejudiciului moral pentru atingerile ilegale aduse vieții private, pe care îl estimează într-un echivalent bănesc de 10 000 de lei.

La fel, a relatat că, anterior depunerii cererii de chemare în judecată, în scopul medierii acestui litigiu și astfel diminuării valorii prejudiciilor deja cauzate, a solicitat pârâtului a dezminți public informațiile defăimătoare răspândite, a exprima scuzele de rigoare și a repara prejudiciul moral cauzat, solicitări care însă după expirarea termenului acordat pentru examinarea cererii prealabile, nu s-au soldat cu răspunsuri pozitive.

În drept, reclamantul Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Vitalie Caldîba, și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 37 alin. (1), (3), 43 alin. (1), 46 alin. (6) lit. f), h), i), 2025 alin. (1), 2036 alin. (1), (2), 2037 alin. (1), (2), (3) din Codul civil, art. 18 alin. (1), 20 alin. (1), (2), 21, 22 alin. (1), (3), 26 alin. (1), (2), 29 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, art. 6, 7, 86, 88 alin. (1), 90, 96, 166, 167 din Codul de procedură civilă.

Reclamantul Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Vitalie Caldîba, a solicitat:

- 1) admiterea cererii de chemare în judecată;
- 2) obligarea pârâtului Valeriu Pașa să dezminți public informațiile defăimătoare răspândite în privința reclamantului prin mesaje verbale difuzate de Valeriu Pașa, la data de 05 aprilie 2021 (ora 21:44 – la 1 h 29 min) în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei”, pe canalul de televiziune „Jurnal TV”, postate

ulterior și pe rețeaua de socializare Facebook, <https://www.facebook.com/Oraexpertizei/videos/20895117232755>;

3) obligarea pârâtului Valeriu Pașa să dezmință public informațiile calomnioase prin intermediul postului de televiziune „Jurnal TV” sau, după caz, printr-un comunicat expediat surselor de mass media și/sau expediat pe rețeaua de socializare facebook.com, cu prezentarea în acest sens a unui text cu următorul conținut: „Eu, Valeriu Pașa, dezminț public afirmația mea calomnioasă comunicată în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei”, pe canalul de televiziune Jurnal TV, la data de 05 aprilie 2021, ora 21:44, prin care neîntemeiat am afirmat că domnul Valeriu Ostalep este formal pe hârtie proprietarul companiei „Argus”, precum și faptul că domnul Valeriu Ostalep este persoana interpusă și se află în relații de subordonare cu Vladimir Plahotniuc. Confirm că afirmațiile respective sunt false și nu au vreo bază factologică”;

4) obligarea pârâtului Valeriu Pașa să-i exprime scuzele de rigoare, să repara prejudiciul moral în mărime de 10 000 de lei, precum și să compenseze cheltuielile de judecată.

Prin hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea în parte.

S-au constatat ca fiind false informațiile defăimătoare răspândite în privința lui Valeriu Ostalep prin mesaje verbale difuzate de Valeriu Pașa la data de 05 aprilie 2021 (ora 21:44 – la 1 h 29 min) în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei” canalul de televiziune „Jurnal TV”, postate ulterior și pe rețeaua de socializare Facebook, <https://www.facebook.com/Oraexpertizei/videos/20895117232755>, și anume: că domnul Valeriu Ostalep este formal, pe hârtie, proprietarul companiei „Argus”, precum și faptul că domnul Valeriu Ostalep este persoana interpusă și se află în relații de subordonare cu Vladimir Plahotniuc”.

S-a obligat Valeriu Pașa de a exprima scuzele de rigoare lui Valeriu Ostalep și a dezminți public informațiile calomnioase prin intermediul postului de televiziune „Jurnal TV” sau, după caz, printr-un comunicat expediat surselor de mass media și/sau expediat pe rețeaua de socializare Facebook, cu prezentarea a unui text cu următorul conținut: „eu Pașa Valeriu dezminț public afirmația mea comunicată în cadrul emisiunii televizate „Ora expertizei pe canalul de televiziune Jurnal TV pe data de 05 aprilie 2021, ora 21:44 prin care neîntemeiat am afirmat că domnul Valeriu Ostalep este formal, pe hârtie, proprietarul companiei „Argus”, precum și faptul că domnul Valeriu Ostalep este persoana interpusă și se află în relații de subordonare cu Vladimir Plahotniuc. Confirm că afirmațiile respective sânt false și nu au vreo bază factologică”.

S-a încasat de la Valeriu Pașa în folosul lui Valeriu Ostalep prejudiciul moral în mărime de 2 000 de lei și cheltuielile de judecată rezultate din plata taxei de stat de 500 de lei, în total 2 500 de lei (f. d. 49, 54-60).

La 08 iunie 2022, prin intermediul oficiului poștal, cu respectarea termenului prevăzut la art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Valeriu Pașa, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 31 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, iar la 20 septembrie 2022, prin intermediul poștei electronice și la 21 septembrie 2022, prin intermediul oficiului

poștal, a fost depusă cererea de apel motivată, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu respingerea integrală a cererii de chemare în judecată (f. d. 52, 74-78, 80-84).

Prin decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Valeriu Pașa, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, casată hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătoriai Chișinău sediul Centru și adoptată o nouă hotărâre, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Ostalep a fost respinsă ca neîntemeiată (f. d. 100, 101-112).

La 06 ianuarie 2023, Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan a declarat recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe (f. d. 116-121).

În susținerea recursului, a invocat dezacordul cu decizia recurată, întrucât instanța de apel, examinând litigiul și adoptând soluția judiciară contestată, a interpretat în mod eronat legea, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce urmau a fi stabilite la examinarea litigiului.

În opinia recurentului, dânsul a demonstrat că anume Valeriu Pașa a răspândit informația vizată de obiectul acțiunii, că informația răspândită de intimat îl vizează anume pe el și că informația menționată poartă caracter defăimător.

Totodată, intimatul nu a demonstrat că informația pe care a răspândit-o nu este defăimătoare și că nu îl vizează pe Valeriu Ostalep, că informația răspândită în cadrul emisiunii televizate este o judecată de valoare (o opinie ce reflectă atitudinea față de un fapt a cărei veridicitate e imposibil de dovedit) care să fie bazată pe un substrat factologic suficient și nici că la momentul răspândirii informației (05 aprilie 2021) și că, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale culpabile contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la faptele sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient.

Or, intimatul urma să manifeste diligența necesară în vederea verificării informației până a o răspândi.

Prin urmare, odată ce intimatul și-a asumat responsabilitatea de a răspândi în public informația, a ținut de responsabilitatea acestuia de a demonstra veridicitatea datelor răspândite.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei motivate din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa părților, la 10 noiembrie 2022, circumstanță ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la actele cauzei (f. d. 113), însă lipsesc date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 06 ianuarie 2023, în termenul legal.

La 25 ianuarie 2023, în adresa lui Valeriu Pașa a fost expediată copia recursului declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, cu

înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 124).

Correspondența menționată, expediată în adresa lui Valeriu Pașa, a fost returnată de către oficiul poștal cu mențiunea „nereclamat” (f. d. 126-127 verso).

La 28 martie 2023, prin intermediul poștei electronice, copia recursului declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan a fost expediată reprezentantului lui Valeriu Pașa, avocatului Vitalie Zama, ceea ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică (f. d. 138).

În mod repetat, la 06 septembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, copia recursului declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan a fost expediată reprezentantului lui Valeriu Pașa, avocatului Vitalie Zama, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f. d. 175).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, intimatul nu a făcut uz de dreptul său procedural de a depune referință.

Prin încheierea din 14 iunie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a considerat admisibil recursul declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan (f. d. 169).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În această consecvență, se deduce că recursul declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău va fi examinat în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Completul de judecată mai relevă că, având în vedere că recursul declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a considerat admisibil prin încheierea din 14 iunie 2023 a Curții Supreme de Justiție, adică până la intrarea în vigoare a modificărilor operate prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 31 iulie 2023, procedura de judecare a recursului se va efectua conform art. 440 din Codul de procedură civilă, în redacția de până la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă (în redacția de până la 01 septembrie 2023), recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor

participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform prevederilor art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă (în redacția de până la 01 septembrie 2023), se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

După cum rezultă din materialele cauzei, Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Vitalie Caldîba, înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Valeriu Pașa, a solicitat:

1) obligarea pârâtului Valeriu Pașa să dezmință public informațiile defăimătoare răspândite în privința reclamantului prin mesaje verbale difuzate de Valeriu Pașa, la data de 05 aprilie 2021 (ora 21:44 – la 1 h 29 min) în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei”, pe canalul de televiziune „Jurnal TV”, postate ulterior și pe rețeaua de socializare Facebook, <https://www.facebook.com/Oraexpertizei/videos/20895117232755>;

2) obligarea pârâtului Valeriu Pașa să dezmință public informațiile calomnioase prin intermediul postului de televiziune „Jurnal TV” sau, după caz, printr-un comunicat expediat surselor de mass media și/sau expediat pe rețeaua de socializare Facebook, cu prezentarea în acest sens a unui text cu următorul conținut: „Eu, Valeriu Pașa, dezminț public afirmația mea calomnioasă comunicată în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei”, pe canalul de televiziune Jurnal TV, la data de 05 aprilie 2021, ora 21:44, prin care neîntemeiat am afirmat că domnul Valeriu Ostalep este formal, pe hârtie, proprietarul companiei „Argus”, precum și faptul că domnul Valeriu Ostalep este persoana interpusă și se află în relații de subordonare cu Vladimir Plahotniuc. Confirm că afirmațiile respective sunt false și nu au vreo bază faptologică”;

3) obligarea pârâtului Valeriu Pașa să-i exprime scuzele de rigoare, să repare prejudiciul moral în mărime de 10 000 de lei, precum și să compenseze cheltuielile de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii:

1) s-au constatat ca fiind false informațiile defăimătoare răspândite în privința lui Valeriu Ostalep prin mesaje verbale difuzate de Valeriu Pașa la data de 05 aprilie 2021 (ora 21:44 – la 1 h 29 min) în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei” canalul de televiziune „Jurnal TV”, postate ulterior și pe rețeaua de socializare Facebook, <https://www.facebook.com/Oraexpertizei/videos/20895117232755>, și anume că „domnul Valeriu Ostalep este formal, pe hârtie, proprietarul

companiei „Argus”, precum și faptul că domnul Valeriu Ostalep este persoana interpusă și se află în relații de subordonare cu Vladimir Plahotniuc”;

2) s-a obligat Valeriu Pașa de a exprima scuzele de rigoare lui Valeriu Ostalep și a dezminți public informațiile calomnioase prin intermediul postului de televiziune „Jurnal TV” sau, după caz, printr-un comunicat expediat surselor de mass media și/sau expediat pe rețeaua de socializare facebook.com, cu prezentarea a unui text cu următorul conținut: „eu Pașa Valeriu dezminț public afirmația mea comunicată în cadrul emisiunii televizate „Ora expertizei pe canalul de televiziune Jurnal TV pe data de 05 aprilie 2021, ora 21:44 prin care neîntemeiat am afirmat că domnul Valeriu Ostalep este formal, pe hârtie, proprietarul companiei „Argus”, precum și faptul că domnul Valeriu Ostalep este persoana interpusă și se află în relații de subordonare cu Vladimir Plahotniuc. Confirm că afirmațiile respective sânt false și nu au vreo bază factologică”.

3) s-a încasat de la Valeriu Pașa în beneficiul lui Valeriu Ostalep prejudiciul moral în mărime de 2 000 de lei și cheltuielile de judecată rezultate din plata taxei de stat de 500 de lei, în total 2 500 de lei.

Judecând apelul declarat de Valeriu Pașa, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, instanța de apel a admis apelul, a casat integral hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătorei Chișinău sediul Centru și a emis o nouă hotărâre, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Ostalep a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, în cadrul postării din 05 aprilie 2021, apelantul a făcut niște afirmații care reprezintă judecăți de valoare, or, conform art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, judecata de valoare reprezintă o opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit.

Astfel, instanța de apel a considerat că, în condițiile în care afirmațiile făcute de Valeriu Pașa, prin intermediul postării din 05 aprilie 2021, reprezintă niște judecăți de valoare, prima instanță urma să verifice dacă aceste judecăți de valoare sunt de natură să aducă o atingere onoarei, demnității și reputației profesionale ale lui Valeriu Ostalep.

Prin urmare, instanța de apel a precizat că afirmația apelantului nu este de natură să aducă o atingere onoarei, demnității și reputației profesionale a reclamantului/intimat, astfel încât apelantul nu a folosit sintagme injurioase sau înjositoare în raport cu Valeriu Ostalep.

Mai mult, dat fiind faptul că afirmațiile lui Valeriu Pașa constituie judecăți de valoare, a căror veridicitate nu poate și nu trebuie demonstrată, favorizarea unor astfel de dezbateri publice este o caracteristică esențială a unei societăți democratice.

Totodată, instanța de apel a considerat greșită poziția instanței de fond cu privire la faptul că modalitatea de expunere a informației și formulările utilizate de pârât, denotă faptul că informațiile au fost răspândite fără a fi verificate, cu recredință, care conțin imputații factive atribuite reclamantului făcute cu intenția de a transmite publicului larg un mesaj fără echivoc, or, la caz, nu a avut loc o discreditare a intimatului în fața opiniei publice.

Analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

consideră că instanța de apel în mod pripit și neîntemeiat a adoptat soluția pe caz, expunându-se asupra respingerii cererii de chemare în judecată, prin ce se impune casarea deciziei contestate, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, în contradicție cu prevederile art. 239 și art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator anexat la dosar și normele de drept ce reglementează acest aspect.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În acord cu art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificații: defăimare – răspândire a informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei; *răspândire a informației* – proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptând persoana lezată); *informație* – orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet și/sau imagine; *fapt* – eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită; *judecată de valoare* – opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit; *judecată de valoare fără substrat factologic suficient* – judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate.

Potrivit art. 7 alin. (1), (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

Persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație.

Conform art. 24 alin. (1), (2) al aceluiași act normativ, reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pârâțul a răspândit informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și quantumul prejudiciului cauzat.

Pârâțul trebuie să dovedească următoarele: a) informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; b) informația constituie o judecată de valoare care

se bazează pe un substrat factologic suficient; c) la momentul răspândirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; d) informația răspândită este de interes public.

În context, Completul de judecată atestă că prevederile art. 7 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, clarifică sfera de aplicare a articolului, astfel încât norma nominalizată diferențiază trei tipuri de lezare a onoarei, demnității sau reputației profesionale care cad sub incidența acestuia: a) răspândirea relatărilor false cu privire la fapte; b) răspândirea judecăților de valoare fără substrat factologic suficient și c) injuria.

La prima categorie de informație, și anume răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, se referă art. 7 alin. (2) din legea dată. Relatarea cu privire la fapte, adică comunicarea despre un eveniment, proces, fenomen care a avut loc în trecut sau are loc în prezent în condiții concrete de loc și timp, poate fi atât adevărată, cât și falsă. În cazul în care nu corespunde realității și lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională a unei persoane, răspânditorul informației este pasibil de răspundere juridică. Din analiza dată, se observă că răspânditorul informației va fi pasibil de răspundere juridică în cazul în care informația este falsă, este defăimătoare și permite identificarea persoanei vizate de informație.

Restabilirea persoanei în drepturi se va face doar dacă s-a constatat că informația este falsă. Verificarea trebuie să se facă în raport cu momentul răspândirii acesteia.

Cu referire la natura mesajelor verbale răspândite de către Valeriu Pașa, în cadrul emisiunii televizate „Ora Expertizei” din 05 aprilie 2021 (ora 21:44 – la 1 h 29 min), și anume: „... apropo, paza acestui Ceaus a fost asigurată de fosta firmă a lui Plahotniuc, adică „Argus”, care s-a denumit peste noapte și a devenit formal pe hârtie firma domnului Ostalep..., el se laudă la voi în studiou, la un moment dat, că el a venit cu această idee genială de reorganizare a firmei..., de fapt, e preluare formală, ... deci evident că ei sunt interpuși și tot continuă să fie condusă de persoane, precum Zubic, Damir și alții ... și ajungem lejer la domnul Damir și lucrurile se leagă”, Curtea de Apel Chișinău în mod superficial și vag a concluzionat că afirmațiile date constituie judecăți de valoare în sensul Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010, fără a-și fundamenta aceste constatări prin prisma unei motivări complete și convingătoare a deciziei sale, raportate la cadrul legal ce guvernează speța.

Or, deși instanța de apel a reținut că mesajele verbale lansate de către Valeriu Pașa nu sunt de natură să aducă atingere onoarei, demnității și reputației profesionale ale reclamantului Valeriu Ostalep, instanța de apel a omis să explice încadrarea afirmațiilor făcute de către reclamant anume în categoria de „judecată de valoare”, care exprimă o opinie, un comentariu, a cărui veridicitate este imposibil de dovedit, în situația în care prima instanță a catalogat declarațiile date ca fiind informații defăimătoare cu caracter fals.

Mai mult, superficialitatea soluției emise de către instanța de apel se atestă și prin faptul că din decizia recurată nu rezultă o răsturnare a constatărilor oferite de

instanța de fond și nici nu sunt în stare să combată materialul probator administrat în cadrul examinării cauzei în prima instanță.

Un alt aspect rămas neelucidat prin emiterea deciziei contestate ține de partajarea sarcinii probațiunii. În acest sens, Curtea de Apel Chișinău nu a supus verificării faptul dacă la răspândirea mesajelor verbale, care constituie obiectul material al prezentului raport litigios, de către Valeriu Pașa a fost depusă diligența necesară de a nu contribui la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient, în condițiile în care anume pârâtului îi revine sarcina probațiunii acestui criteriu, conform art. 24 alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010.

Drept urmare, instanța de recurs remarcă că întru judecarea justă și corectă a litigiului, urmare a identificării în substanță a obiectului litigiului, instanța de apel era obligată să se expună și să dea apreciere tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (1), (5) din Codul de procedură civilă.

În conexiunea celor relatate, este cert că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță, respectiv instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în practica sa constantă subliniază rolul pe care motivarea unei hotărâri îl are pentru respectarea art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și arată că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de a proba sau cel puțin de a le aprecia.

De altfel, instanța de apel nu se poate limita să preia total sau parțial poziția doar a unei părți a raportului litigios, ci trebuie să analizeze cauza și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de ambele părți.

Față de cele de preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul, va casa decizia instanței de apel și va remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, în cele din urmă, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Valeriu Ostalep, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan.

Se casează decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Ostalep împotriva lui Valeriu Pașa cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației

profesionale, constatarea caracterului fals al informațiilor defăimătoare, obligarea dezmințirii informațiilor calomnioase, exprimarea scuzelor, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Aliona Donos

Diana Stănilă

Oxana Parfeni